

ODGOJ I KATEHEZA

Odnos koji postoji između odgoja (= o.) i k. mnogostruk je i kršćanska ga je zajednica uvijek priznavala. Međutim ovaj se odnos različito tumačio već prema značenjima koji su od vremena do vremena pridavani terminima ovog odnosa. Ako npr. k. damo ono mjesto i značenje koje joj u pastoralnoj praksi dodjeljuju noviji crkveni dokumenti (OKD, sinode biskupa iz 1974. i 1977, EN i CT) i ako o. zamislimo kao nešto više i različito od jednostavne inkulturirajuće → socijalizacije, odnosi između te dvije veličine uobličuju se na drukčiji način od onoga koji bi imali kad bi se k. svela na jednostavno doktrinalno poučavanje a o. na puki proces „reprodukcijske“ socijalizacije u službi neke ideologije. Očito je da ćemo se svrstati u prvu perspektivu.

1. *Evangelizacija—k. nužno uključuje proces osloboditeljskog i očovječujućeg odgoja.* K., koja je dio → evangelizacije, shvaćena prema EN u širem smislu navještaja–svjedočenja koje Crkva daje za evanđelje, sastoji se u onom posebnom služenju Božje riječi koje ima svrhu produbiti i dozrijevat i vjeru osoba i zajednica, tumačeći stvarnost i život u svjetlu te riječi. Danas se k. pridaje i misijska uloga ili uloga prvog navještaja–svjedočenja vjere, jer su kršćani kojima se obraćamo u k. većinom kršćani po običaju i imenu, tj. primili su rel.–kršćansku socijalizaciju a da se nikad nisu istinski obratili. Ako k. shvatimo u izloženom smislu, njezin specifični cilj postaje započeti i učiniti da dozrije onaj proces obraćenja koji se u biti sastoji od vjere, nade i ljubavi i kojemu je cilj svetost i kršćansko savršenstvo. Zacijelo je bila velika tekovina II. vatikanskog sabora i posaborske teologije to da se svetost i kršćansko savršenstvo više ne shvaćaju u intimističkom i privatiziranom smislu, kao što su to u prošlosti činile teološka antropologija i pastoralna praksa, koje su na ontološkoj i etičkoj razini stvorile opasnu

podjelu između tijela i duha, između naravnoga i nadnaravnoga. Svetost i kršćansko savršenstvo, budući da nisu ništa drugo nego subjektivni vid spasenja koje je Krist donio, moraju, kao i spasenje, biti shvaćeni u svom cjelovitom smislu.

→ Spasenje, na koje Bog u Kristu poziva cijelo čovječanstvo, prije svega je dar koji obuhvaća cijelo ljudsko biće: dušu i tijelo, vremensku i vječnu dimenziju. Ono se već sada ostvaruje ovdje na zemlji, iako tek u zametku i kao otajstvo, a završni mu je cilj konačni svijet koji će Krist uspostaviti svojim drugim dolaskom. Stoga je i obveza: očekuje naime odgovor vjere—nade—ljubavi, kojom se čovjek obraća i ostvaruje ljubav prema Bogu pomoću ljubavi i služenja prema braći. Drugim riječima, proces → obraćenja nužno postaje, ako želi izbjeći rizik neplodnosti, kršćansko animiranje svih vremenitih djelatnosti, dakle zauzetost za oslobođenje od pritisaka, za ljudsko promicanje osoba i ljudskih zajednica, posebno zanimanje za siromašne, rubne i potlačene.

Bitna je zadaća k. svjedočiti navještajem i životom cjelovitost toga oslobađajućeg i očovječujućeg spasenja. To znači da k. nužno posjeduje osloboditeljsku i očovječujuću ulogu. Kršćanska zajednica ne može odijeliti svoje zalaganje za evangeliziranje od zalaganja za promicanje, pomoću osloboditeljskog o., procesa dozrijevanja i ljudskog promicanja. K. dakle, iako se ne poistovjećuje s odgojnim procesima u službi čovjekova oslobođenja i promicanja, nužno ih uključuje. Ona postaje promicateljica određene vrste o. kojemu je svrha čovjekovo oslobođenje i dozrijevanje, nadahnuto međutim vjedom i takvo da se može nazvati „kršćanskim“. Tako se odgojni procesi posredstvom k. uključuju u procese obraćenja, kojemu je cilj cjelovito kršćansko spasenje, primajući tako svoj konačni smisao.

2. *Evangelizacija-k. poglavito je sredstvo za dozrijevanje opredjeljenja za vjeru u sekulariziranom svijetu.* Suvremeno kršćanstvo općenito se predstavlja kao mnoštvo sakramentaliziranih (primili su krštenje, potvrdu, euharistiju, ženidbu), ali neevangeliziranih osoba, tj. osoba koje se nikad nisu istinski obratile, nikad se nisu istinski opredijelile za vjeru. Te osobe,

osim toga, žive u naširoko sekulariziranom, ideološki i rel. pluralističkom svijetu, u kojem pripadnost Crkvi nije sama po sebi razumljiva stvar. Ako je općenito opredjeljenje za vjeru, kojega prvi navještaj ima svrhu pobuditi a k. zatim učiniti izričitim i dovesti do zrelosti i prožimanja cijelog života vjernika (= proces obraćenja koji teži kršćanskom savršenstvu), s jedne strane čovjekov odgovor, ljudski čin, podvrgnut svim uvjetovanostima ljudske slobode. Stoga opće opredjeljenje za vjeru, budući da je ljudski čin, treba dozrijevat i posredstvom specifično kršćanskih odgojnih procesa (usp. → zrelost vjere).

K. je, prema tome, dio specifičnih sredstava kršćanskog o. Postupno komuniciranje kršćanske poruke u njezinoj cjelovitosti, tumačenje života i svijeta u svjetlu vjere, pomoć ponuđena vjerniku kako bi preoblikovao svoje vjersko opredjeljenje u projekt života koji će u sebi uključiti sve autentično ljudske težnje itd., tj. sve uloge k. kako se ona danas shvaća u službenim crkvenim dokumentima, postaju nužno i odgojne službe. K. se uistinu može definirati „odgojem vjere“ u već navedenom smislu.

Bibliografija

E. ALBERICH, „Kateheza i crkvena praksa“, Zagreb, Katehetski salezijanski centar, 1986 (posebno IV. pogl. s dobrom bibliografijom); G. GROppo, „Educazione cristiana e catechesi“, Leumann—Torino, LDC, 1972 (nadasve str. 109s); R. TONELLI, „Pastorale giovanile“, Roma, LAS, 1982 (osobito III. dio, 141 sl. s opširnom bibliografijom); ISTI, „Un itinerario di educazione dei giovani alla fede“, u: „Note di Pastorale Giovanile“ 18(1984)8,57—77.

GIUSEPPE GROppo